

homilija

1. HOMILIJA FRANJE KARDINALA KUCHARICA (24. 1. 1984).

GRIJEH I OTKUPLJENJE

U prvom čitanju čuli smo kako prorok Izaija, u Duhu Svetom, iznosi pred nas lik Otkupitelja – Patnika, Čovjeka boli, koji grijehe mnogih ponese na sebi (Iz 53,1–12). U drugom čitanju čuli smo apostola Pavla. Piše Rimljanima (Rim 12,1–19) kako trebaju živjeti oni koji su se otvorili Otkupitelju. U Evanđelju (Lk 4, 16–22) pak Isus, ispunjujući u sebi navještaj proroka Izaije, u nazaretskoj zbornici otvara milosnu godinu Gospodnju, koja traje do konca svijeta. U Svetoj smo godini otkupljenja. U svjetlu otajstva otkupljenja i pomirenja slavimo ovu euharistiju. U zbornoj smo molitvi molili: „Gospodine, priznajemo da smo grešnici. Smiluj nam se, oprosti nam grijehe i udijeli nam dobrostivo mir.”

Otkupljenje i mir povezani su kao uzrok i posljedica. Isto su tako povezani grijeh i nemir. Premda o stvarnosti grijeha i otkupljenja često razmišljamo i propovijedamo, ipak i u ovoj homiliji posvetimo pažnju tim tajnama. Neka to razmišljanje bude poticaj za ispit naše osobne savjesti. Misterij otkupljenja tiče se svake ljudske osobe. Isto tako i grijeh može biti tragična opcija svake ljudske osobe. U svecima se očituje sva plodnost i ljepota otkupljenja. I ženevski nam biskup sv. Franjo Saleški svojim životom potvrđuje tu istinu. I sv. Leopold Bogdan Mandić. I svi sveci i svetece. Grijeh se također očituje u životu ljudi svojim zlom. Tajnu otkupljenja možemo donekle razumjeti ako nastojimo shvatiti misterij grijeha.

Što je zapravo grijeh? U svijesti i u savjesti suvremenih ljudi, pa i priličnog broja kršćana, pojam je grijeha izgubio svoj pravi sadržaj. Kakav grijeh?! Neki čak zahtijevaju i od Crkve da pojam grijeha temeljito ispravi i da sa mnogih ljudskih čina i postupaka skine etiketu grijeha. Crkva je optužena zbog zaostalosti ako grijeh smatra korijenom zla u analizi ljudske povijesti i čovjekove egzistencije. Razumljivo je da ateistička dijagnoza situacije svijeta s grijehom ne računa, pogotovo ne s njegovom vertikalnom dimenzijom. Dopustiv je grijeh protiv čovjeka, ali nema više grijeha protiv Boga.

Međutim, grijeh spada u sadržaj Božje objave. Bog nam objavljuje tu mračnu stvarnost; otkriva nam srž grijeha; jasno nas uvodi u dubinu toga misterija i iznosi nam na vidjelo sve domašaje, sve posljedice, sve nesreće grijeha u vertikalnim i horizontalnim odnosima. Ni analiza ni dijagnoza povijesti nisu moguće bez te teške

stvarnosti. Tajna grijeha povezana je s tajnom samoga Boga. Bez Boga grijeh nije shvatljiv. Grijeh je suprotan ljubavi i slobodi.

Razumno biće (čisti duh u nevidljivom svijetu i čovjek u vidljivom svijetu) stvoreno je i pozvano na suživot sa samim Bogom u punini Božje sreće. Bog ga je iz ljubavi stvorio i ljubav mu nudi za vječnost. Koliki dar! Kakva neizreciva mogućnost egzistencije! Stvošenje može Boga prihvatiti kao svog vječnog usrećitelja. To je smisao darovane mu slobode. Uzvratom ljubavi Bogu razumni stvor ostvaruje svu puninu svoga postojanja. To je čudesni smisao egzistencije i bića: stvošenje u Bogu i Bog u stvošenju!

Ali razumno i slobodno stvošenje može odbaciti Boga; može ga isključiti iz svojih duhovnih prostora i iz svoga postojanja; sebe, ili koje drugo stvošenje, može proglasiti svojim „bogom”. U tome je sva tragika odluke. Strašna je to zamjena. Grijeh se događa u samom biću, u njegovoj srži.

Primjer za to je Svjetlonoša. Prvijenac duhovnog svijeta. Biće najbližnije Bogu; stvošenje prepuno darova, moći i ljepote. I u tom stvošenju dogodila se katastrofa bića, katastrofa egzistencije. Zaista se u njemu ispunilo ono što reče prorok Izaija: „Kako pade s neba, Svjetlonošo, sine Zorin?... U svom si srcu govorio: uspet ću se na nebesa, povrh zvijezda Božjih prijesto ću sebi dići... Bit ću jednak Višnjemu. A sruši se u Podzemlje, u dubine provalije!” (Iz 14,12; 13; 14–15).

Oholost je biblijski pojam koji izriče stanje duha, zaljubljenog u samog sebe i suprotstavljenog svim Božjim ponudama ljubavi. To je sasvim određen stav duše, odluka duha, opredjeljenje srca. Kakva strašna promjena bića! Tom je ohološću pali Svjetlonoša zapalio i srce čovjekovo u iskonu stvaranja. Raskid relacije s Bogom često se naziva čovjekovim „oslobođenjem”. To je prijevara koja neprestano odjekuje u povijesti i u ljudskom srcu. „Vi ćete biti kao bogovi, koji razlučuju dobro i zlo” (Post 2,5). Oholost je stav duha koji sebe proglašuje isključivim mjerilom dobra i zla, istine i laži. Ta je oholost prisutna u samovolji svih tiranija, u intelektualnoj nadutosti, u uživalačkom preziru svake norme. „Oholost života...” (1 Iv 2,16). I Svjetlonoša postade duhom vječne tame; u njegovu biću grijeh je otvorio strašne izvore mržnje na Boga i na sve stvoreno. On uvijek nastoji svoju mržnju, svoj nemir i svoju oholost prenijeti u ljudsko srce. Kad mu to uspije, od čovjeka stvara nesretno biće.

Na grijeh Bog ima svoj odgovor. Čovjek je pao, zaveden od Napasnika, ali na taj čovjekov grijeh Bog odgovara otkupljenjem. Moguć je povratak. Moguć je izlaz iz zla i smrti u ljubav i život. Otkupljenjem je objavljeno sve bogatstvo Božjeg milosrđa prema palom čovjeku. Otkupitelj čovjekov može biti samo Bog. Mrtvac ne može samoga sebe vratiti u život. Bog izvodi djelo otkupljenja idući sasvim suprotnim putem od puta grijeha. Ako je put grijeha oholost, onda će Bog doći k ljudima idući putem poniznosti.

Poniznost je također stav razumnog stvošenja pred Bogom. To je priznanje istinitosti samoga stvošenja. Priznati se stvošenim, znači priznati se istinitim pred Bogom. To znači prihvatiti sebe iz Božje ljubavi kao čisti dar i uzvratiti ljubavlju. Ljubav pak stvošenja prema Bogu izriče se poslušnošću: „Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati” (1v 14,15). Iz stava poniznosti slijedi adoracija, zahvaljiva-

nje, radost zbog darovane ljubavi i sreće. Ostvaren, ispravan i istinit odnos s Bogom rađa u stvorenju mir koji daje samo Bog. „Mir vam svoj dajem!” (Iv 14,27).

Da bismo bolje uočili srž grijeha i njegove posljedice u biću i egzistenciji, govorili smo o Svjetlonoši. Njegov: Non serviam! u praiskonu je odjeknuo i otvorio ponore grijeha. Taj krik znači: neću Boga; hoću samo sebe!

Bog će doći spasiti ljude idući putovima poniznosti. Tom Božjem silasku k ljudima prethodi jedno ljudsko stvorenje koje će biti prvijenac otkupljenja. Bila je to Marija. Marija je novi Svjetlonoša, ali u redu ljudske naravi. Ona je milosti puna (usp. Lk 1,28); izabrano svetište Duha Svetoga. Otkupljenjem je već zagrljena u prvom času svoga postanka. U njoj se dovršava sva molitva starozavjetne Crkve koja iščekuje Spasitelja. Na zemlji, pokrivenoj tamom, pojavilo se blagoslovljeno stvorenje, sasvim bezgrešno. U čovječanstvu, u mrak grijeha utopljenom, pojavilo se novo svjetlo kao čista Božja milost. Novi je Svjetlonoša zasjao u svoj ljepoti kao početak novog stvaranja. Mundi melioris origo. Tako je stvorena jedna nova sloboda, novi čisti prostor za Boga u rodu ljudskom. Stvoreno je novo srce koje će u sebi skupiti svu nadu proroka, svu čežnju za spasenjem, svu ljubav prema Bogu izabranog naroda. Marija je uistinu pravi Svjetlonoša jer će djevičanski roditi „Svjetlo istinsko, koje prosvjetljuje svakog čovjeka...” (Iv 1,9).

Marija, kao novi zemaljski Svjetlonoša, u svojoj posvemašnjoj poniznosti dat će Bogu jedino istinit odgovor stvorenja: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!” (Lk 1,38). To je jedini odgovor dostojan Boga i dostojan stvorenja; slobodan odgovor; sama čista ljubav; sama čista poniznost; sasvim predana poslušnost. Na tu poniznu i poslušnu riječ Djevice Marije slijedi Božji odgovor: utjelovljenje! „I Riječ tijelom postade i nastani se među nama!” (Iv 1, 14). Sama božanska osoba Riječi uzima „lik slugе, postavši ljudima sličan;... ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu” (Fil 2,7; 8). Tako će sam Bog neizrecivim samoponištenjem dati odgovor svim izazovima grijeha i oholosti. Krizem će premostiti inače nepremostivi ponor između svetoga Boga i grešnoga čovjeka. Grijeh je ubio Boga u čovjeku. Grijeh će ubiti Bogočovjeka na križu, ali Bogočovjek će prihvatiti u savršenoj ljubavi i poslušnosti tu smrt da bi u čovjeku ubio grijeh i smrt, da bi u čovjeku uspostavio izgubljeno nebo; vratio mu izgubljenog Boga; uzdigao ga u dostojanstvo sina Božjega. To je otkupljenje. „Za naše grijehе probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – radi našeg mira, njegove nas rane iscijeliše...” (Iz 53,5).

Čuli smo u evanđelju kako sam Isus, ispunjujući u sebi proročki navještaj, objavljuje plodove otkupljenja kao oslobođenje od ropstva, potlačenosti, sljepoće duše; otvara godinu milosti Gospodnje. Ta će godina milosti Gospodnje trajati do konca svijeta. Crkva svojim poslanjem u svim narodima trajno slavi godinu milosti Gospodnje. Na tu nas stvarnost želi podsjetiti i ova Sveta godina otkupljenja, kojoj svojim Nacionalnim euharistijskim kongresom dajemo posebno snažan sadržaj.

Tristota pak godišnjica našašća čudotvornog lika Gospe Bistričke daje nam priliku da razmislimo i o ulozi Majke Božje u otajstvu spasenja. Mariologija II. vaticanskog sabora potiče nas na to. Marija je naša Majka u redu milosti (usp. LG br. 60). Ova godine želimo njoj, na osobit način i posebnim izrazom, povjeriti sebe,

svoju Crkvu i svoj narod. Ona je najsavršeniji tip Crkve; najsavršenija novozavjetna vjernica. Crkva, da bi ispravno i potpuno odgovorila Bogu i otvorila se Otkupitelju, treba usvojiti raspoloženje Marijine duše, stav njezina Srca prema Bogu. To je novi i jedino ispravan stav. Kad se posvećujem Marijinom Bezgrešnom Srcu, time znakovito izričem da usvajam posvema njezinu poslušnost i njezinu poniznost u odnosu prema Bogu. Tako s njom prihvaćam Otkupitelja u svoj život da ga zatim objavljujem drugima. Posvetiti se njezinom Srcu znači prilaziti Bogu putem poniznosti i poslušnosti. Marija je Svjetlonoša poniznosti. Nepomirljivo je suprotstavljena grijehu i Sotoni. To je to neprijateljstvo zametnuto između Zmije – Napisnika i Žene (usp. Post 3,15). Dakle, posvetom želim izraziti svoju odlučnu spremnost da budem neopozivo na Božjoj strani i da se nikada ne pomirim s grijehom. To znači jednostavno: biti ponizan. Ponizna duša pjeva Marijinu pjesmu: „Veliča duša moja Gospodina...!” (Lk 1,46). Ponizna duša priznaje da je sve dar Božji, jer Bog čini čovjeku velike stvari i uzvisuje ponizne. Sve su to raspoloženja otkupljenika Gospodnjih. To znači: TOTUS TUUS – SAV TVOJ! „I toga časa uze je učenic k sebi” (Iv 19,27).

S Marijom se predajemo Isusu Kristu Otkupitelju. Usvojivši apsolutno opredjeljenje njezina Srca za Boga, jasno ćemo vidjeti pravu zloću grijeha; dušu će nam prožeti spasonosni strah pred grijehom. To je jedan od darova Duha Svetoga.

Našoj se savjesti postavlja ozbiljno pitanje: kako se mi, službenici otkupljenja, odnosimo prema toj neizrecivoj milosti Božjoj u svom osobnom životu? Kako smo zauzeti za otkupljenje povjerene nam braće i sestara? Što mislimo o grijehu? Što nam kaže naša savjest o tom zlu i o toj nesreći čovjekovoj? Za sva vremena vrijedi, i za nas osobno, riječ apostola Pavla Rimljanima: „Ljubav nehinjena! Zazirite od zla, prijanjajte uz dobro! Srdačno se ljubite pravim bratoljubljem! Pretječite jedni druge poštovanjem. U revnosti budite hitri, u duhu gorljivi, Gospodinu služite! U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani... Budite istomišljenici među sobom! Neka vas ne zanosi što je visoko, nego privlači što je ponizno... Zauzimajte se za dobro pred svim ljudima!” (Rim 12, 9–12; 16; 17).

Takve odnose uspostavlja u ljudskim srcima i među ljudima samo Otkupitelj. To je svijet milosti, svijet Božjega kraljevstva. Svećenici adoratori, uronjeni u euharistijsko otajstvo, svećenici prožeti Marijinim duhom poslušnosti i poniznosti, svećenici budni nad svojom savješću i ispravni odgojitelji savjesti svoje braće, bit će trajno uspješni suradnici u djelu otkupljenja. Božji su ljudi u službi Božjega kraljevstva. I u ovoj euharistiji ponizno molimo, a Presveta Bogorodica neka s nama moli da budemo uistinu ljudi „djelotvorne vjere, zauzete ljubavi i postojane nade u Gospodinu našem Isusu Kristu, pred Bogom i Ocem našim” (1 Sol 1,3). Tako neka bude! Amen!